

*Романюха М. В.,
доцент кафедри перекладу
Дніпровського державного технічного університету*

ПОТЕНЦІАЛ TRAVEL-БЛОГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Анотація. У статті на широкому фактичному матеріалі підкреслено потенціал тревел-блогу у викладанні англійської мови філологам. Виокремлено такі класи проблем, як багатозначність, «сильні прикметники», образність і гра слів.

Ключові слова: тревел-блог, комунікативна компетентність, лінгводидактика, стилістичні ресурси, експресія, комунікативні стратегії.

Постановка проблеми. Ідея «спільного європейського дому», висунута Радою Європи як загальна концепція європейської освіти, слугує об'єднуючим фактором для України. Приєднавшись у 1996 р. до Ради Європи, українські освітяни усвідомлюють необхідність погодження освітніх стандартів України з загальноєвропейськими освітніми стандартами, де провідним інструментом об'єднання націй визнано мову [1, с. 142]. Отже, удосконалення знання мов постає як одне з пріоритетних педагогічних завдань, які освітяни ставлять перед українським студентством, зокрема перед гуманітаріями. У світлі сучасної української освітницької ідеології володіння іноземною мовою розглядається у термінах компетентнісного підходу, а мовні та мовленнєві навички представлено у групі спеціальних (фахових, предметних) компетентностей – таких, що залежать від предметної області та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю [2].

Ми пристаємо до Т.О. Пахомової стосовно інтерпретації компетентності – компетентність «завжди розглядається в контексті професійної діяльності; розуміється як важливе новоутворення особи, яке є інтеграцією різних компетенцій людини; характеризується ступенем підготовленості людини до діяльності й ефективністю її здійснення; формується в ході освоєння людиною відповідної діяльності. Поняття англомовної комунікативної компетентності може розглядатися як здатність і готовність здійснити англомовну комунікацію, що формується на основі певного комплексу компетенцій і якостей студента» [9, с. 60]. Варто торкнутися питання компетентності дещо детальніше.

У науковому середовищі прийнято розрізняти мовну і мовленнєву компетентність, так само як розрізняють мову і мовлення. Мова пізнавана як знакова система, а мовлення опановують як спосіб використання зазначеної системи [3, с. 193]. Іншими словами, «мовленнєва компетентність відображає рівень знань про закономірності утворення із цієї системи мови зв'язних висловлювань для формування думки. Її змістом є: знання про точність, влучність, адекватність, правильність використання мовних засобів, знання про особливості використання мовних засобів залежно від типу, стилю мовлення, знання особливостей використання зображувально-виражальних засобів мови» [3, с. 193]. Отже, мовленнєва компетентність передбачає формування різноманітних навичок сприйняття, інтерпретації та породження мовлення, особливо якщо це стосується студента-філолога.

Нагадаємо, що мовленнєва діяльність може розглядатися з погляду психолінгвістики. Виділяють рецептивні види мовленнєвої діяльності (аудіювання і читання) та продуктивні (говоріння і письмо) [10, с. 159]. Отже, дещо узагальнюючи, можна стверджувати, що мовленнєва компетентність може розвиватися на чотирьох рівнях.

Актуальний сьогодні комунікативно-діяльнісний підхід у лінгводидактиці передбачає певні зміни у ролі викладача: пізнавальну діяльність студентів необхідно організувати у такий спосіб, щоб студент міг сформулювати особисту думку стосовно навчального матеріалу, побачити його зв'язок із навколишнім світом і створювати власний продукт [1, с. 145]. У лінгводидактичній літературі підкреслюється значущість залучення оригінальних матеріалів лінгвосоціокультурного характеру у процесі удосконалення процесу формування англомовної комунікативної компетентності студентів-філологів [9, с. 64]. На сучасному етапі розвитку цифрових технологій передачі й обробки інформації особливі переваги має технологія Web 2.0, адже завдяки їй створено практично неосяжну базу оригінальних навчальних матеріалів, іншою їхньою очевидною перевагою є доступність і відкритість [12]. До матеріалів у режимі Web 2.0 відносять соціальні мережі, Wiki, блоги та ін.

Блоги, на нашу думку, виступають потужним інструментом навчання й удосконалення іноземної мови, адже як лінгводидактичний ресурс вони доступні, автентичні, мають беззаперечений зв'язок із реальним світом, запускають мотиваційні механізми навчання у студента, якщо тематично вписуються в особистісні уподобання студентів.

Для тренування перекладачів блоги посідають вагоме місце серед інноваційних лінгводидактичних ресурсів, адже вони добре вписуються в найбільш ефективний для навчання тип текстів – на думку І.С. Алексєєвої, це мають бути тексти не технічні і не художні [4, с. 7–9]. Отже, використання тревел-блогу виступає потужним інструментом формування комунікативних навичок читання у студентів-філологів і студентів-перекладачів. **Мета статті** – простежити на конкретних прикладах, які групи мовленнєвих знань упорядковуються у студентів-філологів завдяки тревел-блогу.

Виклад основного матеріалу. Блог визначають як «веб-сайт, що містить датовані записи мультимедійного характеру, розташовані в зворотному хронологічному порядку, з можливістю коментування записів і перегляду будь-якого запису на окремій веб-сторінці» (переклад – М. Р.) [5, с. 216]. Сучасний пригодницький блог (тревел-блог або тревелог) у функціонально-стилістичному плані походить від жанру подорожі, де наявні жанрова свобода, яскравий образ автора, стилістична еkleктика [6, с. 280].

Як **джерело** автентичних пригодницьких звітів обрано блог ресурсу Hostelworld, де молоді люди діляться порадами та враженнями від відвідування певних точок на мапі. Студен-

ти й автори дописів належать до однієї групи завдяки схожим вподобанням, цінностям і способу організації вільного часу.

Першою групою проблем є багатозначність. Особливість більшості медіа-жанрів – частотна впізнавана лексика, яка може легко інтерпретуватися, але для перекладача є істотним викликом, наприклад, такі дієслова жанру тревел-блог, як *to do, to get, to live, to expose, to share, to experience* та ін.

How do you know you've landed yourself a travel friendship? A common symptom: you call home and you can't help spending the first 20 minutes talking about your new best friend Alessia from Italy who's sharing your dorm room and how it's weird how she just "gets" you [21]. – Як ви знаєте, що ви знайшли собі друга у подорожі? Загальний симптом: це якщо ви телефонуйте родині і впродовж перших 20 хвилин торочите про свою нову найкращу подругу Алесію з Італії, з якою ви живете у кімнаті хостелу, і наскільки це дивно, що вона так швидко стала своєю людиною.

Використання багатозначних дієслів репрезентує загальну тенденцію до економії мовленнєвих зусиль, яка присутня у більшості інформаційних медіа-жанрів: *Japan doesn't do "party hostels" in the same way as Thailand or Australia. That said, the Japanese certainly know how to drink and there are some hostels where you'll be encouraged to embrace your wild side [20]. – У Японії "хостели розваг" працюють у децю іншому форматі, ніж у Тайланді або Австралії. Отже, японці, безумовно, знають, як пити, і є кілька гуртожитків, де ви зможете показати, на що здатні.*

Дієслово *to experience* є особливо цікавим перекладацьким завданням, адже має широкий частиномовний потенціал. У разі використання самостійно чи то у формі іменника, чи то у формі неперехідного дієслова студентів набагато легше підібрати перекладацький відповідник, ніж, скажімо, до перехідного дієслова (*experienced more than 30 countries*):

The land of the long white cloud is a very special place, offering backpackers a unique and unforgettable travel experience [13]. – Земля довгої білої хмари – це особливе місце, де туристи можуть поринути в унікальні та незабутні пригоди.

I left a job to go traveling, and now I have another that I love, and in between I experienced more than 30 countries! I wasn't branded some kind of hippy. If you're young, why not take a break before rushing off to uni? Why not take a little breather [18]? – Я залишила роботу, щоб мандрувати, але тепер я знайшла іншу, яку дуже люблю, і, між іншим, я побачила більше 30 країн! Мене не стали вважати кимось на кшталт хіпі. Якщо ти молода, то чому б не зробити перерву, перш ніж нестися в універ? Чому б не перепочити?

Під час перекладу з англійської мови на рідну у процес включаються знання обох мов, активізуються правила сполучуваності, лексичний запас обох мов, довгострокова пам'ять для того, щоб підшукати вдале перекладацьке рішення. Окрім цього, опрацювання багатозначної лексики є ефективним інструментом автоматизації перекладацьких прийомів, генералізації, антонімічного перекладу, модуляції: *It's sometimes tempting to just grab food on the go, but pre-packaged snacks can be unhealthy, unsatisfying and for some contain dietary triggers that leave them feeling unwell [17]. – Іноді існує велика спокуса просто вхопити їжу на ходу, однак запаковані закуски можуть бути нездоровими, незадовільними, а комусь від деяких харчових складників може раптово стати погано.*

And don't worry if dorms aren't your thing – even when you stay in a private room in a hostel, you're guaranteed a social stay.

If you're wondering where to meet people in a hostel, the answer is EVERYWHERE [19]. – І не переймайтеся, якщо спільні кімнати вам не до душі – навіть якщо ви зупинилися у приватній кімнаті у хостелі, вам не вдасться усамітнитися. Якщо ви цікавитесь, де можна познайомитися з людьми у хостелі, то відповідь – це УСЮДИ.

Особливою перевагою тревел-блогу як медіа-жанру є його стилістичний синкретизм, різні фрагменти одного допису можуть тяжіти до документальних жанрів, а інші – до більш демократичних, де перед читачем стоїть задача відчутти експресію, репрезентовану т. зв. «strong adjectives» розмовного зрізу лексики англійської мови. У курсі навчання англійської мови їм приділяється особлива увага, а для перекладача певним викликом є підбір відповідника з тією самою оцінною й експресивною конотацією:

The hostel has an amazing pool and a Jacuzzi on the rooftop (see below pic for proof!). There is also a bar and restaurant which provides "INSANE" local food according to a recent review and a great place to socialise and meet new hostel buddies! [16] – У хостелі є дивовижний басейн і джакузі на даху (нижче фото для доказу!). Облаштовано бар і ресторан, який пропонує «ДИВОВИЖНІ» місцеві страви відповідно до недавнього огляду та є прекрасним місцем для зав'язування нових знайомств!

Unless you really dislike the cold, winter can be an awesome time to travel New Zealand. The tallest mountains are covered in soft white snow and the icy-fresh mornings are seriously photogenic. [13] – Якщо вам дійсно не до вподоби холод, взимку можна організувати фанастичну подорож Новою Зеландією. Найвищі гори вкриті м'яким білим снігом, а свіжі морозні ранки просто створені для фотосесії.

Експресію у тревел-блогі іноді представлено у форматі обманутого очікування та гіперболізації. Англійський інвертований епітет формули «a hell of ...» зазвичай має негативну оцінку, але спостереження за семантико-стилістичними зсувами дозволять студентам розширити своє відчуття англомовного тексту неформального регістру. Натепер використання цієї розмовної формули може має яскраво позитивну оцінку: *Introducing New Zealand. Two islands providing one hell of an adventure [13]. – Представляємо Нову Зеландію. Два острови, де можна поринути в одну шалену пригоду.*

Наступним напрямом розвитку комунікативних навичок читання є образність. Стійкі вислови, метафори, традиційні порівняння занурюють студентів у конвенційні англомовні моделі образного мислення, запускають їхні власні асоціативні механізми мислення й активізують попередні образні знання. Наприклад, у наступному фрагменті завдяки алітерації на базі фразового дієслова *to splash out* актуалізовано метафоричну модель мислення, де гроші представлено як рідину (MONEY IS A LIQUID):

If you've got a bit of extra cash to splash, treating yourself to one of these hostels' private rooms could provide a nice break from shared accommodation. We love staying in dorms, but every now and then it's important to have a catch up with number one! [20]. – Якщо ви можете дозволити собі трохи порозкошувати, нагородіть себе однією з приватних кімнат у цих хостелів і відпочиньте від спільного розміщення. Ми любимо зупинятися у хостелах, але іноді важливо надолужити комфорт!

Стійкі вислови з образною основою також нерідко можуть бути метонімічно вмотивованими, де зв'язок між поняттями базується на відношеннях суміжності, а не схожості, як у мета-

фопі: *Most people will be happy to talk to you, so be confident; you're no doubt pretty cool if you have the guts to travel abroad alone, so don't ever forget that! And if you just don't click with anyone where you are, don't sweat it: your tribe may well be waiting for you just around the corner – in the next city, the next hostel, or the next island [19].* – Більшість людей із радістю поговорять із вами, тому вірте у себе; Ви, без сумніву, дуже класна людина, якщо маєте сміливість подорожувати за кордон самостійно, тож пам'ятайте про це! І якщо ви не зблизилися ні з ким у тому місці, де ви перебуваєте, **не тисніть**: ймовірно, ваша братія чекає на вас одразу за рогом – у наступному місті, у сусідньому хостелі або на наступному острові.

Символьна мотивація стійких висловів має запускати механізми здогадки, аналітичного мислення, залучає історичні знання стосовно значущості солі й еволюції гастрономічних можливостей європейців: *Like any backpacker destination that's worth its salt, Peru has many fantastic hostels [22].* – Як і будь-яка інша мекка для бюджетних туристів, **варта уваги**, Перу має багато фантастичних хостелів.

Серед англомовної фразеології студенти можуть зустріти і типові для англійської мови парні синоніми, у наступному фрагменті певна семантична надлишковість підкреслена додатково фонетичними стилістичними ресурсами, а саме алітерацією і ритмом. Як відомо, англомовні парні синоніми не потребують такого надлишкового перекладу, як оригінал:

Kyoto has hostels from £11 a night, so whether you choose to base yourself among the hustle and bustle downtown or in the glamorous geisha district Gion, you'll be able to put a roof over your head without breaking the bank [20]. – Киото має хостели від 11 фунтів на ніч, **отже**, ви у будь-якому разі будете мати дах над головою, не збанкрутувавши, **чи то у центрі міських подій**, чи в гламурному районі гейш Гіон.

Під час знайомства з текстами тревел-блогу студенти мають можливість спостерігати, яким чином в англійському мовленні реалізовано певні комунікативні стратегії. З курсу порівняльної стилістики студенти мають пам'ятати, що йдеться про актуалізацію та контекст. У наступних фрагментах спостерігаємо, як за допомогою графону передано особливості вимови й експресію. За рахунок неочікуваності орфографічного оформлення реалізується тактика зближення з адресатом, читач ніби впізнає свої мовні звички:

Congratulations! You finally got your sabbatical and soon you'll be exploring the world! Say goodbye to your office mates because you're not going to see them in a LOOOOONG time [18]. – Вітаємо! Ви, нарешті, отримали свою творчу відпустку і незабаром будете досліджувати світ! **Попрощайтеся** зі своїми колегами, оскільки ви ще **ДООООВГО** їх не побачите.

When a hostel has a near-perfect score from over 10,000 guest reviews, you know it's a good'un [20]. – Коли хостел має майже досконали оцінку завдяки більш ніж 10 000 відгукам гостей, **то ви знаєте, що цей хостел – те, що треба.**

Риторичне питання є природним стилістичним інструментом встановлення дружніх взаємин із читачем, загравання з ним, симулювання діалогу. Звернемо увагу, що риторичне питання нерідко примушує студента-філолога ідентифікувати додатковані стилістичні ресурси англійської мови – нерідко додаються еліпс, іронія, гіперболізована пунктуація:

And if that's STILL not enough for you, how about visiting famous Lord of the Rings film locations and Hobbit villages?!

Not a fan? OK, well fascinating Māori culture, world-class hiking routes and ski slopes definitely seal the deal! Read on for your complete guide to backpacking in New Zealand [13]. – **І якщо цього ВСЕ ОДНО недостатньо для вас, як щодо відвідин відомого місця зйомок фільму «Володар кілець» і села хоббітів?! Не фанати?** Добре, тоді захоплююча культура маорі, піші туристичні маршрути світового класу і гірськолижні схили мають вас спокусити! **Читайте далі** цей повний путівник із пішого туризму Новою Зеландією.

Таке «загравання» із читачем має на меті створити атмосферу зближення із ним, примушує його пристати до думки мандрівника: *It's usually possible to get by with just English and some imaginative sign language while travelling, but learning basic phrases in the local lingo will go a long way.<...> So all you have to do is become fluent in every language on the planet. Easy, right? Well, it is if you've got the Hostelworld app on your phone [19].* – Зазвичай можна подорожувати, лише знаючи англійську мову та трохи – мову жестів, але вивчення основних фраз мовою місцевих дасть вам більше. **Отже, все, що вам потрібно зробити, це почати вільно розмовляти кожною мовою на планеті. Легко, чи не так? Так, якщо ви маєте додаток Hostelworld у телефоні...**

Мовленнєві стратегії блогу Hostelworld також можуть репрезентувати установку на мовну гру, ця установка поєднує тревел-блог та інформаційні медіа-жанри. У тревел-блосі використовується широке різноманіття прийомів утворення мовної гри, зокрема модифікація фразеологізму, у цьому разі «It's a no brainer» – «Не проблема»:

Keen for a bit of local culture and some truly epic views? Then it's a no grainer to visit Tegallalang rice paddies. Go down around 5am just before the sun comes up, meet the locals, grab a coconut leaf hat and sip coconut water as you explore the phenomenal emerald-green fields [14]. – **Прагнете пірнути у місцеву культуру й у справді епічні пейзажі? Тоді вам до снаги відвідати рисові поля Тегалланг.** Спускайтеся близько 5 ранку відразу перед сходом сонця, **приєднуйтеся до місцевих, візьміть капелюх із кокосового листа і, смакуючи кокосовий сік, досліджуйте феноменальні смарагдово-зелені поля.**

Мовленнєва компетенція студентів поглиблюється під час опрацювання великого об'єму текстів, це дозволяє їм порівнювати представлений спосіб презентації думки із більш традиційним і замислюватися над вибором автора. Нижче представлено гру слів у вигляді риторичного питання на основі паронімічних відношень між словами *why* та *wine*: *Perhaps the Boston Wine Festival sounds more favourable! It's the nation's longest running wine festival celebrating 30 years of delicious wines from the world's best winemakers, which runs through the month of January. Wine not?! [15].* – **Можливо, фестиваль вина Бостона звучить більш привабливо! Це найдавніший у світі фестиваль вин, який відзначає 30-річний ювілей смакування вишуканих вин від найкращих виноробів світу і проходить упродовж січня. Чому б ні?!**

У **висновках** варто зазначити таке: тревел-блог потенційно є потужним інструментом удосконалення мовленнєвої компетентності, зокрема стосовно читання, адже блог відповідає вимогам сучасності, доступності, автентичності лінгводидактичних матеріалів. Представлений короткий огляд у майбутньому буде цікаво розширити та розглянути конкретні мовленнєві стратегії і тактики авторів тревел-блогів.

Література:

1. Безкоровайна О.В., Мороз Л.В. Актуальні аспекти комунікативної компетенції студентів ВНЗ. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філологічна. 2012. Вип. 25. С. 142–145.
2. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти МОН України від 01 червня 2016 р. № 600. URL: <https://mon.gov.ua>.
3. Лопатинська Н.А. Мовна, мовленнєва та комунікативна компетенції у студентів вищих навчальних закладів як складники фахової культури майбутнього корекційного педагога. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Вип. 5. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2015. С. 187–197.
4. Алексеева И.А. Профессиональный тренинг переводчика. СПб: Союз, 2001. 288 с.
5. Мельник М.В. Блог як жанр інтернет-комунікації. Система і структура східнослов'янських мов. 2012. Вип. 5. С. 216–223.
6. Шачкова В.А. Путешествие как жанр художественной литературы: вопросы теории. Филология. Искусствоведение Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. 2008. № 3. С. 277–281
7. Переломова О.С., Бондаренко І.В. Тревел-блог як модифікація подорожнього нарису. Журналістська освіта на Сумщині: світові професійні стандарти: матеріали Одинадцяті міжнар. наук.-практ. конф. (Суми, 13–14 травня 2015 р.). Суми: Сумський державний університет, 2014. С. 29–34.
8. Романюха М.В. Перекладацький аспект міжкультурної комунікації. Вісник ХДУ Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація. 2018. № 2. С. 170–173.
9. Пахомова Т.О., Сенченко Я.С. Формування англомовної комунікативної компетентності студентів-філологів в умовах лінгвосціокультурного підходу. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. 2013. № 1 (5). С. 59–64.
10. Циганок Н.І. Комунікативний метод як різновид формування мовленнєвої компетенції слухачів (курсантів) у говорінні. Вісник Національного університету оборони України. 2013. № 2 (33). С. 159–163.
11. Полежаєв Ю.Г. Імплементация контента тревел-блогів у викладанні іноземної мови професійного спілкування. URL: <http://www.kamts1.kpi.ua/node/2471>.
12. Гончаренко О.С., Ушакова Н.В. Преимущества использования ресурса WEB 2.0 при обучении иностранному языку в вузе. URL: <http://elib.bsu.by/>.
13. New Zealand Backpacker guide. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.
14. Surfing, Temples & Beaches: The Best Things To Do In Bali. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.
15. The best places to visit in the US in January. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.
16. Amazing hostels for less than £10. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.
17. Healthy travel snacks to eat on the go. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.
18. 10 tips for getting that – very needed – sabbatical. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.
19. 11 Fun & Easy Ways To Meet People While Travelling Solo. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.
20. How to find the best hostels in Kyoto for your trip. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.
21. How Travel Friendships Can Transform Us. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.
22. The ultimate guide to backpacking Peru. URL: <https://www.hostelworld.com/blog>.

Романюха М. В. Потенциал travel-блога как инструмента усовершенствования речевой компетентности

Аннотация. В статье на широком фактическом материале подчеркнут потенциал тревел-блога в преподавании английского языка филологам. Выделено такие классы проблем, как многозначность, «сильные прилагательные», образность и игра слов.

Ключевые слова: тревел-блог, коммуникативная компетентность, лингводидактика, стилистические ресурсы, экспрессия, коммуникативные стратегии.

Romanyukha M. The potential of travel-blog as an instrument of improving speech competency

Summary. The article emphasizes the potential of travel blog in teaching English to philologists, discussed on a wide factual material. Such classes of problems as polysemy, “strong adjectives”, figurativeness and play on words are highlighted.

Key words: travel blog, communicative competence, linguodidactics, stylistic resources, expression, communicative strategies.